

Vergaderjaar 2011–2012

31 524

Beroepsonderwijs en Volwassenen Educatie

Nr. 121 HERDRUK¹

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 22 december 2011

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap² hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 8 november 2011 inzake het Ontwerp-besluit op grond van artikel 1.7a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek met het oog op het gedeeltelijk verzorgen van een Associate-degreeprogramma op de locatie van een bve-instelling (Tijdelijk besluit gedeeltelijk verzorgen Ad-programma op locatie bve-instelling) (Kamerstuk 31 524, nr. 119).

Bij brief van 21 december 2011 heeft de staatssecretaris deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

¹ I.v.m. het publiceren van de volledige versie van het kamerstuk.

² Samenstelling:

Leden: Bochove, B.J. van (CDA), voorzitter, Ham, B. van der (D66), Miltenburg, A. van (VVD), Wolbert, A.G. (PvdA), ondervoorzitter, Dibi, T. (GL), Biskop, J.J.G.M. (CDA), Ortega-Martijn, C.A. (CU), Ouweland, E. (PvdD), Bosma, M. (PVV), Dijk, J.J. van (SP), Smits, M. (SP), Elias, T.M.Ch. (VVD), Çelik, M. (PvdA), Dekken, T.R. van (PvdA), Jadnanansing, T.M. (PvdA), Klaver, J.F. (GL), Lucas, A.W. (VVD), Liefde, B.C. de (VVD), Dijkgraaf, E. (SGP), Werf, M.C.I. van der (CDA), Dijkstra, P.A. (D66), Klaveren, J.J. van (PVV) en Beertema, H.J. (PVV).

Plv. leden: Ferrier, K.G. (CDA), Koşer Kaya, F. (D66), Burg, B.I. van der (VVD), Dam, M.H.P. van (PvdA), Peters, M. (GL), Haverkamp, M.C. (CDA), Schouten, C.J. (CU), Thieme, M.L. (PvdD), Dille, W.R. (PVV), Kooiman, C.J.E. (SP), Wit, J.M.A.M. de (SP), Hennis-Plasschaert, J.A. (VVD), Hamer, M.I. (PvdA), Klijnsma, J. (PvdA), Dijsselbloem, J.R.V.A. (PvdA), Sap, J.C.M. (GL), Harbers, M.G.J. (VVD), Berckmoes-Duindam, Y. (VVD), Staaij, C.G. van der (SGP), Rouwe, S. de (CDA), Pechtold, A. (D66), Gerbrands, K. (PVV) en Mos, R. de (PVV).

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben met instemming kennisgenomen van het Tijdelijk besluit gedeeltelijk verzorgen Ad¹-programma op locatie bve-instelling. Zij zien aanleiding tot het stellen van een tweetal vragen.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit Tijdelijk besluit gedeeltelijk verzorgen Ad-programma op locatie bve-instelling. De leden staan zeer positief tegenover de Associate Degree als mogelijkheid voor opscholing en doorstroming. De Associate Degree wordt nu gepositioneerd als onderdeel van het hbo. De leden zouden liever zien dat het Ad-programma fysiek wordt ondergebracht bij het mbo, waar het als toptraject kan functioneren. Dit past goed in het kader van het streven van dit kabinet naar excellentie. De leden vrezen dat het nu vooral gezien zal worden als het allerlaagste hbo-traject. De leden hebben signalen ontvangen uit het veld dat er aanzienlijk minder belangstelling zou bestaan voor het opzetten van Ad-programma's vanuit hbo-zijde dan vanuit mbo-zijde.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit voor pilots met de Associate-degree. Ook zij hebben hier nog wel enkele vragen over.

Aanleiding

De leden van de VVD-fractie stellen dat Associate-degreeprogramma's altijd onder de verantwoordelijkheid van een hbo-instelling moeten vallen. Zij juichen de samenwerking tussen bve-instellingen en hbo-instellingen toe om de Ad-programma's aantrekkelijker te maken voor mbo-studenten. Ook de mogelijkheid voor niet-bekostigde instellingen om met elkaar samen te werken en dergelijke pilots te starten, kan op instemming van deze leden rekenen.

De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel pilots er minimaal moeten worden opgezet om tot een goede en brede evaluatie te kunnen komen.

De leden van de SP-fractie merken op dat het Ad-programma voornamelijk is bedoeld voor werkenden die zich willen opscholen en voor mbo-4 gediplomeerden, die vanuit het mbo willen doorstromen naar het hbo, maar die een volwaardige hbo-opleiding te omvangrijk vinden. Deze leden vragen hoe wordt voorkomen dat havisten instromen. Hoe groot is het aandeel havisten bij de lopende pilots met de Associate-degree, zo vragen zij. Deze leden achten het van belang dat de verantwoordelijkheid voor de Ad-programma's bij het hoger onderwijs blijft liggen. Zij vragen hoe dit wordt gewaarborgd bij de samenwerking met de bve-sector wat betreft deze pilots.

De overstap van mbo naar hbo is soms moeilijk, zo schrijft de staatssecretaris. Deze leden staan er kritisch tegenover dat dit argument wordt aangedragen voor de Associate-degree. Betere doorstroom van mbo naar hbo moet tot stand komen door het niveau en de inhoud van beide types onderwijs beter op elkaar te laten aansluiten, niet door er bij wijze van lijmiddel een nieuwe onderwijsgraad tussen te plaatsen. Zij vragen of de staatssecretaris deze mening deelt. De voornoemde leden zijn van mening dat meer bevoegde docenten nodig zijn in het onderwijs om de kwaliteit te garanderen. Zij vragen op welke wijze een mbo-docent zich middels een Associate-degree kan ontwikkelen tot een hbo-docent. In hoeverre kan een leraar zijn bevoegdheid via een Associate-degree uitbreiden? De leden benadrukken dat een tweejarig Ad-programma niet

¹ Ad: Associate-degree

kan worden aangewend om een bevoegdheid te halen. Zij vragen of de staatssecretaris dit met hen eens is.

Voor wie is het Ad-programma en zijn de pilots bedoeld?

De leden van de PVV-fractie merken op dat de Associate Degree, naast goed eindonderwijs, een uitstekend instrument is om doorstroming en doorlopende leerlijnen te bevorderen. De leden vragen op welke manier de staatssecretaris de mbo- en hbo instellingen wil stimuleren initiatieven te ontwikkelen om Ad-programma's op te zetten.

De leden vragen voorts of er inmiddels uitvoering is gegeven aan de motie De Rouwe/Van der Ham over Associate degrees op het mbo¹, op welke wijze dit heeft plaatsgevonden en wat de (voorlopige) uitkomsten zijn.

Aanvraagprocedure en beoordelingskader voor de pilots

De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel nieuwe verzoeken om een pilot te mogen starten reeds zijn ingediend.

Tot slot vragen zij hoeveel bestaande Ad-programma's aan het experiment worden toegevoegd.

Artikelsgewijs

Artikel 3, lid 2: De leden van de VVD-fractie vragen wat «wordt verzorgd door» moet inhouden. Moet de feitelijke uitvoering nu plaatsvinden in het hbo, of kan dat toch nog op basis van dit artikel door het hbo verzorgd worden op de bve-instelling?

II Reactie van de staatssecretaris

De staatssecretaris wil hierbij de vragen van de leden van de VVD-fractie, de leden van de PVV-fractie en leden van de SP-fractie over dit Ontwerpbesluit beantwoorden. Die beantwoording geschiedt mede namens de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de VVD-fractie beaamt de staatssecretaris dat het de bedoeling is dat de hogeschool die de «Ad-licentie» bezit integraal verantwoordelijk blijft voor het leerproces, de kwaliteit van het onderwijs en voor de graadverlening. Voorliggend Ontwerpbesluit geeft het kader waarbinnen hogeschool en bve-instelling hun samenwerking dienen vorm te geven. Die samenwerking heeft hopelijk positieve effecten voor de doorstroom van mbo-afgestudeerden naar de Ad.

Naar aanleiding van de voorkeur van de PVV-fractie om het Ad-programma fysiek onder te brengen bij het mbo verzekert de staatssecretaris dat met het voorliggende tijdelijk besluit juist is beoogd Ad's gedeeltelijk op locatie van een bve-instelling te verzorgen. Op de vraag hoeveel pilots er nodig zijn om tot een goede en brede evaluatie te kunnen komen laat de staatssecretaris weten dat hierbij niet zozeer het aantal pilots van belang is maar vooral of er sprake is van voldoende verscheidenheid naar inhoud, deelnemende instellingen en locaties. Daarin is voorzien met de 5 pilots van deelronde 4B en de pilots van de verbrede deelronde 4B die daaraan worden toegevoegd. Het aantal voorliggende verzoeken (verbrede deelronde 4B) bedraagt slechts 3 maar het gaat in totaal wel om een zevental locaties. Op de vraag hoe de staatssecretaris mbo- en hbo-instellingen wil stimuleren initiatieven te ontwikkelen om Ad-programma's op te zetten wijst de staatssecretaris erop dat hij de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en

¹ Kamerstuk 32 253, nr. 19.

Wetenschap heeft aangegeven dat het mogelijk wordt gemaakt dat een Ad-programma deels op bve-locatie wordt verzorgd. In de uitnodiging aan de instellingen voor de extra «pilotronde» (ronde 5) biedt de staatssecretaris nadrukkelijk ook de mogelijkheid Ad-programma's in te richten deels op een bve-locatie. Op de vraag of en op welke wijze inmiddels uitvoering is gegeven aan de motie De Rouw/Van der Ham (32 253-19) antwoordt de staatssecretaris dat in de Strategische Agenda is bepaald dat bve-instellingen een rol kunnen hebben bij het verzorgen van een Ad-programma. Op de vraag over het aantal bestaande programma's dat aan het experiment worden toegevoegd laat de staatssecretaris weten dat thans 3 aanvragen zijn ingediend voor de verbrede deelronde 4B en dat er aanwijzingen zijn dat de belangstelling voor deelname aan Ad-ronde 5 vrij groot is.

Op de vraag van de leden van de SP-fractie hoe voorkomen kan worden dat havisten in de Ad instromen zegt de staatssecretaris dat havisten ook toelatingsrecht hebben tot de Ad omdat een Ad onderdeel is van een bacheloropleiding en dat hij niet aan het toelatingsrecht zal tornen. Vanwege de arbeidsmarktqualificerende functie kan dit type hoger onderwijs ook aantrekkelijk zijn voor andere instroomcategorieën dan mbo-4 afgestudeerden en werkenden. Gerichte voorlichting en een zorgvuldige intake moeten ervoor zorgen dat de juiste student op de juiste plaats terecht komt. Uit de eindevaluatie van de Monitor Associate degree 2006–2010 (Kamerstuk 31 288, nr. 152) blijkt dat de rechtstreekse instroom van havisten in de periode 2007–2009 is gedaald van 9% naar 5%. In het studiejaar 2007/2008 ging het om 112 instromende studenten op een totale instroom van 2234.

Op de vraag hoe wordt gewaarborgd dat de verantwoordelijkheid voor de Ad bij het hoger onderwijs blijft liggen, antwoordt de staatssecretaris dat de Ad onverkort onder de bepalingen van Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek blijft vallen en dat de hogeschool dan wel de rechtspersoon voor hoger onderwijs in alle opzichten verantwoordelijk blijft voor de Ad. Het Ontwerp-besluit definieert binnen die integrale verantwoordelijkheid van het hoger onderwijs op welke wijze een bve-instelling kan bijdragen aan de verzorging van het onderwijs op de bve-locatie.

De kritische houding van de leden van de SP-fractie over het inzetten van de Ad als lijmiddel om de doorstroom van mbo-hbo te verbeteren deelt de staatssecretaris niet. Een Ad in nauwe samenwerking van hogeschool en bve-instelling kan zeker als vliegwiel functioneren om de doorstroom mbo-hbo te verbeteren maar het doorslaggevende argument voor de introductie van deze onderwijsgraad is de behoefte van het werkveld aan dit kwalificatieniveau.

Op de vraag van de leden van de SP-fractie op welke wijze een mbo-docent zich middels de Ad kan ontwikkelen tot hbo-docent antwoordt de staatssecretaris dat de Ad niet bedoeld is voor het opleiden van leraren. Het volgen van de Ad kan niet leiden tot een bevoegdheid als docent of uitbreiding van een bestaande bevoegdheid. Om als bevoegd docent werkzaam te zijn in het mbo is minimaal een getuigschrift tweedegraads lerarenopleiding voortgezet onderwijs nodig en voor docenten in het hbo bestaan er geen wettelijke bevoegdheidseisen. Zoals is aangegeven in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap is het de bedoeling dat in de toekomst voor hbo-docenten een master- of PhD-vereiste gaat gelden.